

BIBLIOTECA R&R
NOVA ITALIA

Colecție îngrijită de **Raluca Lazarovici Vereș**

Simona Castiglione s-a născut la Catania, și locuiește la Padova. Predă literatura italiană și *creative writing*, iar în prezent studiază scenografia. Publică pentru diferite edituri italiene, ca Transeuropa, Galaad Edizioni, Edizioni Mazza, CaratteriMobili, Miraggi Edizioni.

Arrivederci, Guguță! sau mame și șamane reprezintă traducerea în românește a romanului *Sottobosco* (Ratio et Revelatio 2013, colecția Italia Felix).

Simona Castiglione

Arrivederci, Guguță!

sau

mame și șamane

roman

Editura Ratio et Revelatio
Oradea
2015

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CASTIGLIONE, SIMONA

Arrivederci, Guguță! sau Mame și șamane /
Simona Castiglione; trad. de Raluca Lazarovici Vereș;
red.: Liliana Corobca. - Oradea: Ratio et Revelatio, 2015
ISBN 978-606-8680-13-2

I. Lazarovici Vereș, Raluca (trad.)

II. Corobca, Liliana (red.)

821.131.1-31=135.1

Copyright © 2015

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, punerea la dispoziția publică inclusiv prin internet sau rețele de calculatoare cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului sau deținătorilor drepturilor de autor reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal sau civil, în conformitate cu legile în vigoare.

Ilustrație coperta I: Victor Cilincă

www.ratioetrevelatio.com

Mulțumiri

Îi mulțumesc Laurei Liberale, care are mâini minunate și binecuvântate, iar eu știu acest lucru, întrucât această carte a trecut prin mâinile ei și a devenit ceea ce este, o creatură vie. Soțului meu, Enrico Memo, pentru grija, răbdarea, nebunia zilnică de a mă ține lângă el. Lui Paolo Zardi, pentru că a fost cel dintâi care a spus: „E bună!”. Tatălui meu, care mi-a spus: „Povestește-mi-o!”. Mamei mele, care, din copilărie, m-a sfătuit: „Dacă vrei să scrii, fă-o, chiar dacă trebuie să lași casa în dezordine!” Și Elenei Lupu, știe ea de ce.

Lui Henry, Sofiei și lui Xanthos

Dormi-adormi, măicuță dragă, ...
Dormi! Prin vis, pe val de mare,
Să te vezi copilă mare.

(Cântec de leagăn pentru mama, Grigore Vieru)

Dolce sonno, vieni a cavallo!
Fino al canto, resta, del gallo...
Ninna oh! Treppe, treppe, viene, lo sento,
soffia e sbuffa come il vento.
Scuote i fiori per le strade,
non è quella, neve che cade...
Ninna oh!
Il cavallo scrolla la testa...
i sonagli suonano a festa...
Ninna oh!
Il bambino s'addormentò.

(Ninna nanna, Giovanni Pascoli)

Cuprins

PROLOG	15
PRIMA PARTE	25
1. Nu încapе îndoială că a fost frumoasă la vremea ei	27
Analiza: toți copiii vor să se joace	30
2. Să vedem dacă ești bună la ceva	39
Analiza: nu am fost dintotdeauna un locuitor al deșerturilor	44
3. S-a înroșit, s-a făcut rozalie, iar la urmă s-a limpezit din nou	49
Morbul lui Sandro	53
4. În vârful cuptorului deveniai invizibilă	59
Visul #14.....	62
5. Chiar dacă nu fumase nici o zi în viața lui.....	65
Analiza: era clar că văzuserăm prima noastră stafie .	70
6. Iar copiii, numai ai mamelor... ..	79
Analiza: acela a fost momentul cînd globul s-a spart.....	84
7. Veceslav nu-mi spune că sînt frumoasă.....	93
A se ajuta unul pe altul.....	97
8. Un rus cu părul roșu cînta neobosit la baian.....	103
Săndel.....	106
9. Voi, bătrînii moldovani, sînteți niște neisprăviți .	111
Visul #29.....	115
10. Un perdant în război, ca și în viață	119
Analiza: Dumnezeu nu are dinți	126
11. Va veni un bărbat înalt, blond, cu ochi căprui ...	131
Rîul de confesiuni dintre noi.....	138
12. Sîntem niște morți în picioare.....	141

PARTEA A DOUA.....	149
1. Vă petreceți timpul în mall-uri.....	151
Visul #37.....	161
2. Îți arăt cum se mănâncă înghețată iarna	165
Excursie la mare.....	170
3. Era mare, sărată și avea pești.....	177
Durerea Vasiliței	178
4. Îți era jenă mai ales pentru că erai bucuroasă	181
Cînd am aflat că ai plecat gravidă.....	184
5. Umbra tăcută a falimentului.....	187
Eu știu deja toate aceste lucruri	190
6. În dimineața aceea, văzduhul mirosea a ploaie ...	197
Stafia aceea întinsă pe-o parte.....	198
7. Singură, cu alte singurătăți	203
Cînd te-am găsit.....	205
Noaptea pe care o petrec	209
EPILOG	213
I	215
II.....	218
III	220
IV	222
V.....	224
VI.....	228

PROLOG

Amintirile se revărsau mai virtos când mă sprineam pe barele metalice reci ale autobuzului care mă ducea zilnic la serviciu. Fierul are miros de sânge, așa cum sângele miroase ca fierul pe care îl simt în gură atunci când îmi ronțai obrazii pe interior.

Nu reușeam să încetez, rănilor pe care mi le făceam singură mă usturau din cauza salivei, mirosul de sânge îmi făcea greață. Începusem de curînd să beau o infuzie cicatrizantă, dar o infuzie care să mă ajute să pun capăt acestui obicei nu exista sau nu știam de existența ei. Poate numai Baba Dora ar fi putut să o inventeze, dar ea nu mai era de multă vreme.

Sângele de fier, fierul sanguin îmi aduceau aminte de Veceslav și de moartea lui în abatorul de fiare de la podul peste Nistru. Apoi, imediat, vedeam chipul Nataliei la paisprezece ani – la prima menstră. Nu fusesem cu ea să-i explic cum să se țină curată, să-i povestesc despre băieți și fete, să-i recomand să stea cît mai departe de oricine ar fi vrut să o atingă. Lîngă ea a fost Iuliana – ceea ce era oricum un noroc, pentru că nu se întîmplase într-o casă de străini sau la bunicii împovărați de ani și de-acum indiferenți față de viața care se scurgea ca sângele Nataliei la paisprezece ani. Viața curgea și în orașul care mă găzduia – un conglomerat molîu și nădușit, un infern de culori pălite și tulburi. Nici una nu era vreodată limpede, distinctă, conturată cu fermitate împotriva liniei orizontului, doar umbra înceșoșată a clădirilor gălbui ca dinții stricați de băutură și tutun ai unui moșneag.

Ai călcat fără frică peste pragul ororii mele cotidiene.

Iadul nu poate fi foarte diferit – vezi printre flăcări dansul dezordonat al umbrei care îți aparține, e parte din tine și nu poți să o alungi în șuturi, cum ai face cu un cîine răios.

Umbra mea mimează cu stîngăcie scena unei mame care își sufocă pruncul nou-născut. E proiectată pe pereții casei – cu mâini încleștate și nas schimonosit – în timp ce îl rănește pe micul Sandro. El are numai douăzeci de zile, ar fi atît de ușor să îi sugrumi gîtul delicat și alb ca laptele, să nu mai respire niciodată.

Umbra dansează neobosită în zilele mele negre și nopțile mele albe. Cu cît mă străduiesc să n-o privesc, cu atît mă surprind fixînd-o cu groază. Nu mă slăbește o clipă, e mereu aici, cu mine.

E mai bine așa – îmi spun – măcar o controlez. Dacă aș lăsa-o să-și facă de cap, ce s-ar întîmpla? M-ar năpădi liniștea și întunericul care, dintr-odată, ar înlocui plînsetele și țipetele nesfîrșite. O liniște cumplită și splendidă ca lumea de dinaintea omului.

Mireasma de nou-născut e delicată și pătrunzătoare deopotrivă, se răspîndește oriunde, trece de haine, se lipește de trup, de trupul meu de mamă inertă, ca un burete îmbibat cu lichide, care reține apă, lapte, sînge și urină și care, din cînd în cînd, le eliberează fără ca eu să pot face ceva.

Sînt obosită, atît de obosită, încît nici nu pot să-l iau în brațe pe Sandro, să-i pregătesc biberonul cu lapte praf pe care pediatriul l-a recomandat în completarea laptelui meu, sărac și capricios. La radio, cineva spune că nu există femei fără lapte, că ar fi numai un blocaj psihologic, o distanță pe care o interpunem față de natura noastră de mamifere, de destinul nostru de mame deoarece noi, femeile, nu mai vrem să ni-l asumăm.

Închid radioul.

Mi-ar plăcea mult să dorm toată viața, iar în somn să visez un nou-născut ușor ca un fulg, să-l iau în brațe fără

să mă doară spatele, fără să-mi provoace contracții ale uterului, pe care să-l drăgălesc fără plinset, să-l alăptez fără durere.

A fost soțul meu cel care a căutat sprijin pentru mine, după ce ginecologul mi-a diagnosticat o clasică depresie post-partum, chiar dacă într-o formă foarte acută:

- Ar putea evolua în psihoză, domnule Bevilacqua, trebuie să intervenim cu tratamentul potrivit. Mai mult, doamna nu poate sta singură, trebuie ajută.

Soțul meu își freca mâinile și se justifica:

- Dar eu lucrez toată ziua, deseori sînt plecat în delegații în străinătate, părinții noștri locuiesc departe și nu avem alte rude...

- Atunci plătiți pe cineva, nu e timp de pierdut, a spus medicul, iar gestul cu care i-a înmînat rețeta părea definitiv.

Sosești, așezi geaca lălie, de culoare închisă, în cuierul de la intrare – e primăvară, dar încă foarte frig și plouă mult – îți scoți baticul de pe cap, lăsînd liberă mantaua părului de culoarea grîului copt și imediat îți ceri scuze că nu vorbești bine italiana.

Cu atît mai bine pentru mine, nu am nici un chef să vorbesc. Ți-l predau pe Sandro, cu căpșorul lui cît căușul palmei, și plec la culcare.

Înainte să mă zăvorăsc în dormitor cu picăturile prescrise de doctor, îți pun în mînă biberonul de la ora 10, pe care reușesc să-l fac cu mare efort.

Dorm pînă la pranz, știi că Sandro începe să urle încă de la unsprezece și jumătate ca să mai primească un biberon: nu doarme, dar mănîncă mult, a luat repede în greutate după scăderea care a urmat în mod fiziologic nașterii.

Cînd mă trezesc și intru în salon, mă aștept să fiu întîmpinată de urletele lui îngrozitoare, care mă fac să mă simt ca un animal încolțit, fără nici o scăpare. Dar nimic, numai liniște și penumbră.

Tu ești pe canapea, cu picioarele întinse, iar pe adîncitura dintre glezne legeni ceva ca un ghemotoc.

- Unde-i Sandro? te întreb cu respirația tăiată.

- Aici, pe picioare...

Privesc mai bine și-mi văd puiul strîns într-unul dintre cearceafurile lui, cu mînuțele și piciorușele legate și capul îmbrobodit, ca o păpușă rusească adormită. Încep din nou să respir.

- Nu mi se pare normal să îl ții așa înfășat! spun cu o nuanță de reproș.

- Copiii strînși sînt mai liniștiți, se simt ca în burtă la mama..., încerci să spui, cu sfială. Știi care pot fi consecințele și totuși nu te oprești să legeni mica mumie.

- Da, dar mînuțele... piciorușele... nu se pot mișca...
Îmi simt vocea sufocată de iritare, iar respirația sacadată îmi întrerupe cuvintele. Așa cuminte cum stă, Sandro pare mort. Mort.

- Cocuțelor le e frică de mînuțele lor, de-aia plîngperate; acum nu plînge, spui și recapeți siguranța metodelor tale milenare.

- Aici, la noi, nu se mai înfașă copiii de cel puțin cincizeci de ani, e un obicei barbar și nesănătos. Sînt la fel de sigură de ceea ce spun, sînt o femeie cultă, cadru didactic, nu am îndoieli – cel puțin nu în legătură cu asta.

Îl înșfac pe Sandro – sînt furioasă, tremur – îl eliberez din strînsoarea cearceafului, el se trezește și îmi zîmbește. Își bea laptele liniștit, fără sughituri, nici regurgitații, ca niciodată. Zîmbetul acela atît de mult îi schimbă înfățișarea, încît aproape nu-l recunosc.

- Ai încredere în mine, așa e bine, îmi spui.

Hotărâsc să am încredere în tine, de fapt nu am de ales și sînt slăbită. Facem un compromis, îl ținem înfășat două ore în fiecare dimineață și vedem cum merge.

Te-ai orientat deja printre obiectele din bucătărie; începi să mînuiești o crăticioară și un mărunțitor.

- Ce faci?

- Pregătesc un ceai.

Mă gîndesc că pentru voi, cei din est, e normal să bei ceai la orice oră din zi și, fără să-mi pese, te las să-l faci.

Îmi aduci și mie o ceașcă. Îl gust, e amar și atît de intens aromat, încît aproape că îmi provoacă greață.

- Ce-i asta? te întreb și îl scuipe.

- E ceai pentru lăuze, făcut cu ierburi de la Vătămăneasa; bei și nu mai plîngi tot timpul.

Mă rușinez – de unde știi tu că plîng tot timpul? Ți-a spus soțul meu? – mi-e silă de băutura asta, dar mă resemnez și o beau pe nerăsuflăte. Nu am nimic de pierdut.

- Ce e Vătămăneasa?

- Satul meu.

- Unde, în România?

- În Moldova. Las aici ierburile pentru ceai. Bea dimineața și seara și-o să vezi.

Nu știi dacă e de la ceaiul tău de ierburi de la Vătămăneasa, pilulele de la doctor sau ședințele de psihoterapie, odihna pe care, cu ajutorul tău, reușesc să o recuperez, dar, după numai o lună de la sosirea ta, hotărâsc să mă întorc la serviciu.

Am învățat să am încredere în tine, am început să dorm și să mănînc. Sandro s-a liniștit, a devenit un copilăș zîmbitor și încrezător. E foarte legat de tine.

Cînd simt că mă cuprinde frica, mi-e destul să privesc în ochii tăi verzi ca adîncul codrului, în timp ce calci

hăinuțe sau speli biberoane. Ești străveche ca însuși pământul – și totuși ai doar treizeci de ani. Îmi amintesc că mi-a zis cineva: moldovenii sînt un popor tînăr de oameni bătrîni.

Dimineața devreme ți-l las pe Sandro și fug, în haine de distinsă profesoară, la o școală din centrul istoric.

Tu rămîi acasă în trening, în locul meu, faci ce ar trebui să fac eu, îl strîngi pe Sandro la piept, îl săruți pînă la sufocare, iar cînd mă întorc acasă de la serviciu, îmi spui:

- E frumos, cuminte, are ochii dulci ca mierea. Mai vreau și eu unul ca el.

Știu că ai un băiețel de șapte ani, ca fiica mea cea mare.

Într-o dimineață mă întreb dacă poți să-l aduci la serviciu pe Gheorghe, fiul tău – e vacanța de Paști, școlile sînt închise și nu știi cu cine să-l lași. Sînt neîncrezătoare, mă gîndesc că, dacă l-ai aduce, te-ai ocupa de noi mai puțin, dar flutur un zîmbet larg și ipocrit și îți spun: da, nu e nici o problemă.

În ziua următoare, vine și Gheorghe. Își agață și el hăinuța ponosită la intrare. A adus cu el o jucărie, un robot făcut din cleștii de prins rufe; se așază într-un colț și se joacă în tăcere ore întregi, fără să deranjeze, în timp ce tu faci treabă.

Din cînd în cînd vorbesc cu el, mi-e milă să-l văd că se joacă singur, iar el îmi răspunde politicos, într-o italiană curată, mult mai corectă decît a ta. Hotărîsc să-i fac un shake, în timp ce tu împachetezi și așezi la locul lor hainele lui Sandro.

- Îți plac bananele, Gheorghe?

Încuviințează din cap.

- Și shake-urile?

Dă din nou din cap, de data asta cu mai puțină convingere.

Iau laptele din frigider și bananele de pe tava cu fructe, le tai felii, le pun într-o cană cu lapte împreună cu două linguri pline de zahăr. Gheorghe s-a așezat pe podea, cu spatele la mine și se joacă cu robotul lui din clești de rufe. Pornesc mixerul și văd ceafa lui Gheorghe tresărind:

- Nu te speria, e zgomotos, dar nu-ți face nici un rău.

Ceafa lui Gheorghe se mișcă a încuviințare, dar apoi, când reiau mixatul, își duce mînuțele la urechi cu un gest automat. Acum, zgomotul cu care eram obișnuită, mi se pare și mie un vacarm îngrozitor. Mă grăbesc cît pot și, intimidată de reacția lui, îi întind o ceșcuță. Gheorghe îmi mulțumește, o așază pe podea lîngă el și își reia jocul mut. Se vede că nu are nici un chef să bea un shake gălăgios.

La două se întoarce fiica mea cea mare, Laura, care fusese la prînz la o prietenă.

Nu se aștepta să găsească în casă pe cineva de vîrsta ei, așa că îl privește suspicioasă. O pironesc cu privirea printre gene: coadă de cal în vîrful capului care-i adună părul lung, blond cenușiu, ochii verzi scînteietori – nu a luat de la mine părul și ochii negri, deși se spune că sînt gene dominante. Un trupșor svelt, subțiat de gimnastica artistică, îmbrăcat cu un hanorac roz și pantalon cu o nuanță mai închis. Este mai înaltă decît Gheorghe, deși sînt de aceeași vîrstă, iar culorile feței sînt asemănătoare.

Se apropie de mine și îmi șoptește la ureche:

- Mama, el cine-i?

- E fiul Vasiliței, a venit pentru că vrea să se joace cu tine.

- Dar eu nu mă joc cu el.

Laura are un caracter dur și ferm care contrastează cu aspectul ei de gazelă.

Nu i-au plăcut mîngîierile încă de cînd era mică, acceptă cu greu complimentele și nu îi plac surprizele. Mai ales cînd surpriza înseamnă să găsească alt copil în casă... Era destul că Sandro, cu necuvenita lui venire pe lume, îi stricase în cîteva săptămîni cei șapte ani prețioși de copil singur la părinți.

- Nu fi obraznică, Laura, condu-l în camera ta și arată-i jucăriile.

Laura puffește răsunător, apoi, către Gheorghe:

- Vrei să vezi jucăriile mele?

Gheorghe încuviințează, iar cei doi se fac nevăzuți în cameră pentru mai bine de jumătate de oră. Cînd se întorc, Laura flutură cu entuziasm o coală de hîrtie. Se avîntă spre mine bucuroasă:

- Uite, mamă, Giorgio a desenat un aeroplan. Iau foaia în mîină și o observ cu atenție: aparatul de zbor e reprezentat cu o precizie excepțională, are chiar faruri și misile – e un avion de război.

Odată depășită neîncrederea de început, cei doi fac cunoștință. Gheorghe o învață pe Laura cum să se cațare într-un arbust de mimoză din grădină și cum să coboare fără să se rănească. Știe să construiască din piese de joc castele magice și complicate, iar cînd desenează aeroplan și nave spațiale e miștos ca un inginer. Laura îl admiră și încearcă să-l imite. El o încurajează și o îndeamnă să deseneze și mai bine, zîmbindu-i cu o drăgălășenie care nu știam că există la băieții de vîrsta lui.

Nu se iau la harță – cel mult, din cînd în cînd, Gheorghe încetează jocul și se așază pe canapea, spunînd că e obosit. Atunci, ochii lui albaștri se îndepărtează de toate. Privindu-l, mă întreb din ce materie sînt peisajele și persoanele care îi colorează mintea de copil prizonier într-o țară care nu e a

lui. Mă străduiesc să-mi amintesc cîte ceva din copilăria mea mereu cu valiza în mînă.

Unde ești acum, Vasilița Vasia Vasinka Vasiosa?

Mi te închipui călcînd pe străzile prăfuite din țara ta, străbătută cu o răbdare nesfîrșită de compatrioții tăi.

Au trecut doi ani de cînd ai plecat fără nici o explicație. Relația noastră a fost mereu ca o stradă în bătaia soarelui și măturată de vînt care, dintr-odată, se îngustează și devine o cale întunecoasă și strîmtă, unde văzduhul șuieră cîntări sinistre și nedeslușite. Am hotărît să te caut și să nu crezi că acest drum nu a avut prețul lui.

Păstrez în memorie momentul cînd ne-ai pășit pragul pentru înțîia oară: înaltă, dreptă ca regina al cărei nume îl porți – Vasilița – puternică și sălbatică precum numele familiei tale – Lupu, primit de la al doilea tău soț, cu părul lung de tot, chipul dalb, pastelat de o lumină care cunoaște umbrele pădurilor. Pentru mine erai Regina lupilor.

În timp ce autobuzul se tîrăște pe străzile dezolante ale Moldovei, mă reazem mai bine de bara de fier ruginit și rece, îmi mențin cu greu echilibrul la fiecare zdruncinătură, la fiecare groapă. Parcurg în minte, iarăși, povestea vieții tale pe care mi-ai spus-o puțin cîte puțin, ca și cum nu ai fi vrut să lași slobode aceste bucăți smulse din trecutul tău. Fragilitatea pe care rudele tale ți-au reproșat-o mereu a fost semnul distinct al unei forțe mai greu de depistat pe perioade scurte, dar care te-a însoțit, de fapt, toată viața.

Fragilitatea mea, în schimb, nu a aspirat niciodată la așa ceva, ci s-a tolănit de două ori pe săptămînă pe canapeaua răbdătoare și scumpă a unui psihoterapeut

Arrivederci, Guguță!

costisitor, în timpul sarcinii cu Sandro și o perioadă după aceea. Nu am înțeles niciodată dacă el cunoștea cu adevărat acea alchimie care să o transforme în forță vitală.

De la o vreme, chiar dacă nu voiam să recunosc, numai tu dădeai lumină umbrei mele, chiar și când nu erai lângă mine sau când nu ne înțelegeam.

După ce ai plecat, mi-a rămas doar umbra neagră și prea groasă ca blocnotesul doctorului să o poată cuprinde. Îți simțeam povara grea și întunecoasă deasupra mea și a capșorului micului Sandro. Ostenită să mai măsor cu palma prăpastia disperării mele, i-am lăsat pe toți – Laura, Luigi, soțul meu, doctorul – și am fugit cu primul avion. Și, uite-așa, astăzi vin la tine, Regina lupilor, pînă în inima profundă a codrului.

PRIMA PARTE

1.

Nu încape îndoială că a fost frumoasă la vremea ei

În mijlocul pădurii de la Vătămăneasa, căreia copiii îi spuneau „codrul lupilor”, era o colibă de răchită cu acoperișul cu căpriori roși de cari. Acolo locuia Baba Dora, vrăjitoarea cea mai bătrână din lume. Era șchioapă și oarbă aproape de tot, dar știa să fugă ca un drac după hoțomanii care voiau să-i ia capra.

Laptele de capră era principala ei hrană, la care se adăugau rădăcini și ierburi, pe care le scotocea prin pădure.

După programul matinal de la școală, mergeai adesea cu alți copii la bordeiul babei. Vă plăcea când vă speria cu părul ei alb, lung și neorînduit, cu dinții ei rari, înnegriți și gata să cadă, cu țipetele ei fără noimă, pe care le arunca împotriva oricui se încumeta să-i calce bătătura împrejmuată de lemne aruncate la întâmplare.

Tu însă preferai să te ascunzi în spatele unui trunchi de copac sau al unor tufișuri, să o pîndești fără să te vadă. Îți fixai pupilele albicioase, chipul pîrjolit de soare, pe care liniile bătrîneții țesuseră o pînză deasă de firioare în jurul gurii și al ochilor sau săpaseră șanțuri adînci pe frunte.

Dădeai frîu liber imaginației și îți spuneai că nu încape îndoială că a fost frumoasă la vremea ei, că a avut copii și un soț înainte să se smintească și să se încuie în cocioaba aceea de răchită și vreascuri, prin crăpăturile căreia gerul nemilos o încresta în fiecare iarnă cu falangele lui lungi și înghețate.

Dora își alăpta pruncul la sîn, înfundată într-un scaun moale din casa de la țară, solidă, împodobită cu covoare și